

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA (CONTROL ARQUEOLÒGIC) AL CARRER
PORTAL NOU, 17-21 I 22-26 b, DE BARCELONA

CODI MHCB: 047/06

Data de la intervenció: 21-28 de Març 2006

Miriam Esqué Ballesta

FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	C/ Portal Nou 17-21,22-26B
UBICACIÓ	Barcelona (Barcelonès)
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431578 Y: 4582331 Z: 5,20 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	21-28 de Febrer de 2006
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Miriam Esqué Ballesta

INDEX

1. INTRODUCCIÓ
2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA
3. ANTECEDENTS HISTÒRICS I ARQUEOLÒGICS
4. METODOLOGIA
5. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS
6. CONCLUSIONS
7. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA
8. DOCUMENTACIÓ FOTOGRAFICA
9. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES
10. BIBLIOGRAFIA

1. INTRODUCCIÓ

Amb motiu de les obres d'obertura d'una rasa al carrer Portal Nou 17-21, 22-26B de la ciutat de Barcelona amb l'objectiu d'efectuar una canalització per a l'estesa d'una línia subterrània de baixa tensió (Número d'obra: E0163163), per tal de connectar-la a la línia ja establerta, a càrrec de l'empresa **Fecsa/Endesa-Espelsa**, es va dur a terme un actuació arqueològica preventiva (control arqueològic), entre els dies 21 i 28 de març de 2006.

Les obres requerien l'obertura d'una rasa de 30 m de llargada aproximadament per 50cm d'amplada, amb una profunditat màxima de 60/70cm. Donada la importància arqueològica i històrica d'aquesta zona es va prendre la decisió d'efectuar un control arqueològic a càrrec de l'empresa **ATICS S.L.**, sota la direcció tècnica de l'arqueòloga **Miriam Esqué Ballesta**, amb l'objectiu d'efectuar un control de les obres a realitzar per tal de detectar, documentar i així realitzar un estudi de les possibles restes conservades al subsòl, amb el corresponent recull de la informació històrica necessària per tal d'ampliar els coneixements vigents de la ciutat sobre èpoques anteriors, i finalment l'avaluació de les restes que podrien quedar afectades per les obres .

Per tal de dur a terme els objectius previstos en el projecte d'actuació, i efectuar un control arqueològic per a documentar possibles restes arqueològiques conservades al subsòl que poguessin quedar afectades per les obres, es va procedir a obrir una rasa de 30m de llargada per 50cm d'amplada i amb una profunditat màxima de 60/70cm.

Inicialment es va procedir a l'extracció de les lloses que formen el paviment a ambdues voreres de l'esmentat carrer, de 30 x 50cm amb una potència de 4cm, juntament amb la seva preparació de formigó. Un cop realitzada aquesta tasca, es va dur a terme el buidat de la rasa de forma manual per part del personal de l'obra, sota el corresponent control arqueològic.

L'actuació arqueològica es va centrar, d'una banda, en el control visual de la realització dels treballs mecànics i de l'excavació de la rasa per part del personal de l'obra i, per l'altra, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques de la terra extreta o l'aparició d'estructures construïdes així ho requerien.

2. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al NW per la serra de Collserola (que culmina a 512 m al cim del Tibidabo), entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció Nord-Sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs-Congost-Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon.

El Barcelonès comprèn el territori estès entre la Mediterrània i la Serralada Litoral, en el tram conegut per serra de Collserola, és a dir, entre els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs, respectivament, s'encaminen a la mar. Des del punt de vista de la morfologia, és fàcil identificar, al Barcelonès, dues grans unitats: Collserola i el Pla de Barcelona, que és a on s'ubica la ciutat de Barcelona, i per tant és aquella unitat morfològica que ens interessa.

El Pla de Barcelona és limitat per la Serralada de Collserola, i a migjorn, per la falla que segueix, ran de mar, des de Garraf i el turó de Montjuïc que és el punt més elevat, pels turonets dels Ollers, del Tàber, de les Fazies, de la Bota, fins el turó de Montgat, més enllà del Besòs.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons suara anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la

morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaió cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaió i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

3.ANTECEDENTS HISTÒRICS I ARQUEOLÒGICS

Els orígens de la ciutat de Barcelona se situen al Mont Tàber, molt a prop del mar i dominat al sud pel promontori de Montjuïc, que facilita la defensa del seu litoral. Ben aviat, però, els límits s'anaren expandint pel pla, on només s'aixequen, cap al nord, els turons de Monterols, el Putget, la Creueta, el Carmel, la Muntanya Pelada i el turó de la Peira.

Des del punt de vista urbanístic, podem diferenciar tres zones dins la ciutat. Prop del mar i dominat al sud pel gran promontori de Montjuïc hi ha el nucli antic, que resta emmurallat fins la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Aquest espai inclou d'una banda, un nucli central conegut com a barri gòtic que correspon a la primitiva ciutat romana. Al seu voltant hi trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al segle XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar i de la Mercè. Els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins el tercer recinte fortificat de la ciutat que es bastí al llarg de la segona meitat del segle XIV.

En segon lloc tenim tot un seguit de pobles que neixen entorn de la ciutat, i que n'acabaran formant part a finals del segle XIX. Per últim hi trobem l'Eixample, una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del segle XIX, seguint el Pla d'Ildefons Cerdà, quan ja s'havien enderrocat les muralles que impedièn el creixement urbanístic de Barcelona.

Centrant-nos en el lloc on s'ha desenvolupat el control, aquest es situa, com s'ha indicat anteriorment, al barri de Sant Pere i es troba comprès pel espai entre la Via Laietana, el carrer de la princesa i l'extrem NE de l'antic recinte emmurallat. Ha rebut també el nom de barri de Sant Cugat del Rec, per l'església homònima desapareguda i per la importància del rec que la travessava. No és un sector homogeni i hom podrien subdividir el barri en el sector de la Bòria i la placeta d'en Marcus, el de Santa Caterina, de Sant Agustí Vell i Sant Pere més Alt i Sant Pere més Baix.

El barri de Sant Pere sorgeix al segle IX, inicialment al voltant d'un monticle proper a la via strata franciscana, i format a partir de la construcció del monestir de Sant Pere de Puelles (945). Com d'altres, aquest nou nucli de població es relaciona amb centres culturals, econòmics i religiosos i, amb el temps, es converteixen en àrees plenament urbanitzades. D'aquí sorgirà la necessitat de construir una nova muralla que protegeixi els nous barris i els diversos ordres eclesiàstics establerts en la zona, com per exemple el convent de Santa Caterina que fou el més gran de la ciutat de Barcelona. Així doncs, durant la segona meitat del segle XIII s'inicià la construcció de la nova muralla. Entre 1286 i 1295 la Vilanova de Sant Pere fou incorporada al nou recinte emmurallat.

La tradició artesana tèxtil de la zona de Sant Pere i la proximitat del Rec Comtal feren que durant la segona meitat del segle XVIII s'hi instal·lessin gran quantitat de fàbriques d'indianes, malgrat que inicialment no van ocupar edificis que els anessin destinats específicament, sinó que es realitzaren reformes i ampliacions dels edificis d'habitatges per a encabir-hi els nous processos industrials. La manca d'espai al barri, però, en un context d'augment demogràfic i densificació a la ciutat, jugaren a favor del barri del Raval, que tenia més espais lliures. És per això, que a partir del segle XVIII la indústria tèxtil moderna passarà a ubicar-se al Raval, que pren el relleu a Sant Pere, on hi quedaran els antics tallers tradicionals; aquests establiments es van anar desmantellant al llarg del segle XIX.

Durant el segle XIX i primeria del segle XX, el barri de Sant Pere va ser objecte de grans canvis que en modificaren en bona part la seva fesomia: antics cementiris parroquials i d'altres espais esdevingueren en places públiques, pels processos de desamortització de la primera meitat del segle XIX, per l'enderrocament de les muralles el 1854 i per la política d'obrir nous carrers més amples i rectes a la ciutat antiga (carrer de la Princesa, entre 1851 i 1853, i la Via Laietana, entre 1908 i 1913).

El sector de Sant Agustí Vell es comunica amb la Plaça de Sant Pere pel carrer de les Basses de Sant Pere, denominat així perquè es troba construït sobre el lloc on passava el Rec Comtal i hi havia les basses del molí,

propietat de les monges de Sant Pere. Per la seva part, la Plaça de Sant Agustí Vell rep aquest nom del convent de frares agustins establerts en el dit lloc des del 1309 quan alguns frares segregats de la comunitat agustina de Santa Eulàlia del Camp s'instal·len al carrer Tarantana, prop del rec Comtal. Posteriorment es construí el convent de Sant Agustí Vell. Les obres es varen iniciar el 1347, el 1474 s'edificà el claustre, el 1580 es construí el petit claustre del refectori i el 1650 la façana de la plaça de l'Acadèmia. Amb el bombardeig de Felip V el 1714 es va destruir la nau de l'església i va perjudicar la resta de l'edifici. Fou abandonat per la comunitat religiosa el 1716; i més tard, el 1738 va ser convertit en forn públic. Després va funcionar com a caserna militar fins el 1988, any en que l'Ajuntament de Barcelona comprà l'edifici a l'Exèrcit Espanyol. Avui dia és un immoble amb diferents usos compartits, com ara el Museu de la Xocolata als baixos i una biblioteca especialitzada en art situada, des del 1992, al pis superior. El que quedava del claustre s'ha anat rehabilitant, igual que l'edifici, al qual s'han afegit volums de nova construcció.

Ens detindrem ara un moment en una de les infraestructures més importants de la ciutat medieval, i que va tenir en aquesta zona una presència destacada i va ser d'una gran importància en el desenvolupament del barri: a iniciativa del comte Mir es va construir el Rec Comtal, molt probablement aprofitant el traçat d'un dels antics aqüeductes romans (sabem que ja existia el "regó de Miro Comite" l'any 96). El Rec fou molt important, transcendental en el seu moment, per a fornir d'aigua part de la ciutat vella. Hi ha proves de la seva existència l'any 964, atès que es conserva un document que parla del "regó de Miro comité". El rec fou, com ja hem dit, una iniciativa del comte Mir, i hi ha diversos carrers als quals ha donat nom: Regomir, Rec Comtal, Sèquia, etc. Les aigües eren aprofitades per a funcionar els molins de la ciutat, el darrer dels quals deixà de funcionar l'any 1870, a les, ja mencionades, basses de Sant Pere. Rebia el rec les aigües del Mercançar, després convertit en la primera claveguera urbana, i anava a desembocar al mar. L'any 1836 el rec passà a ser propietat municipal i a finals d'aquell segle el seu ús entrà en decadència quan es constituí (1866) una societat d'aigües per explotar el riu Llobregat.

No volem deixar de mencionar la presència, al carrer de Les Basses de Sant Pere, 4, d'un edifici en mediocre estat de conservació que és exemple de l'arquitectura civil gòtico-catalana. Hi trobem les constants pròpies d'aquesta tipologia edilícia: torre a la cantonada, solana superior i predomini del parament massís sobre els espais buits. Fou construïda el segle XIV, i en els segles XVII-XVIII es varen modificar les obertures de la façana.

Respecte de les excavacions més destacades a la zona, hem de citar les desenvolupades amb motiu d'unes feines de rebaixos i moviments de terres al carrer Fonollar, núm. 13, l'any 1998. En la zona que ja es va trobar rebaixada, al nord del solar, es van localitzar estructures i nivells d'època romana: la fonamentaria d'un pilar, un enterrament de tegulae a doble vessant i les restes d'un possible forn. Al sud del solar es va realitzar un sondeig manual en què es documentaren diferents fases d'ocupació, des del món romà (un nivell d'argiles del segle II d.n.e. i una possible sitja) a l'actualitat, passant per l'època medieval (un parell de murs i uns nivells de preparació del terreny que amortitzaven un retall del segle XIV) i per la moderna (diversos paviments, clavegueres, un mur amb una arcada tapiada i el conjunt de nivells d'ús i fonamentaria del mur) (PIERA, 1998).

Igualment, la localització, al nord del solar de Fonollar núm. 13, d'una tomba romana va generar una excavació arqueològica l'any següent. Durant els treballs es posà de manifest l'existència d'una continuïtat d'ocupació a la zona. Així, es van documentar habitatges del segle XIX i principis del XX, un nivell de terraplenament del segle XVIII, un pou de la baixa edat mitjana i diversos moments d'ocupació d'època romana tardana: un nivell de terraplenament de la segona meitat del segle IV d.n.e., una necròpolis posterior a aquest terraplenament (amb tombes de tegulae, tombes amb fossa i tombes sense) i, també posterior a la segona meitat del segle IV, una anivellació del terreny que amortitzava la zona com a necròpolis i un gran retall, potser per extreure argiles (FÀBREGAS, 2002).

També la intervenció arqueològica als propers carrers de Fonollar i Pou de la Figuera i al solar situat entre els carrers de Jaume Giralt, Pou de la

Figuera i dels Metges, ha proporcionat informació relativa a l'antic parcel·lari del segle XIX, edificacions d'època moderna i construccions medievals, a més de la localització de part de la necròpolis romana del marge est de la ciutat. Cal assenyalar també l'evidència d'estructures domèstiques i funeràries adscrites al Bronze Inicial: en aquest cas es van documentar 4 fons de cabana que formarien part d'un poblat a l'aire lliure del Bronze Inicial així com també una fossa funerària que indicaria l'existència d'una necròpolis relacionada amb aquest poblat (SUAU, MATAS, 2003; AA.VV., 2004). Intervencions posteriors a la prolongació de la Porta Cambó constaten l'existència d'estructures urbanes i funeràries des de l'actualitat fins a època romana (MEDINA, 2003).

I per últim, a la Casa del Pont d'en Campderà (a la Plaça de Sant Agustí Vell, cantonada amb el carrer Carders), i que han posat al descobert les restes de la casa de la confraria dels paraires, fabricants de draps, i a les immediacions, es coneix a través de diferents fonts notarials i cadastrals, el Pes de la Farina, la casa de la confraria i una de les carnisseries de la Barcelona dels segles XVI, XVII i XVIII (FONT, 2003).

4.METODOLOGIA

Per tal d'aconseguir els objectiu marcats, cal seguir una metodologia sistemàtica i adequada. La que s'ha realitzat en aquesta intervenció s'inspira en el mètode de registre utilitzat per E.C.Harris i per A.Carandini (Harris, 1975, 1977, 1979; Carandini 1977, 1981). Es tracta de registrar objectivament els elements construïts i estrats que s'identifiquen (tant els que es conserven en alçat com els que es descobreixen en el subsòl), realitzant una numeració correlativa d'aquests, sota el nom d' "Unitat Estratigràfica" (u.e.) que individualitza els uns dels altres. Cada u.e. es registra en una fitxa on s'indica: la ubicació en el jaciment, les seves característiques físiques, la situació en les plantes i seccions i la posició física respecte a la resta d'unitats estratigràfiques amb les quals es relaciona. Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic, compost per plantes i seccions i el material fotogràfic imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

La principal raó de ser de l'arqueologia urbana és l'estudi de l'evolució històrica de la ciutat on es realitzi, allò que ha impulsat i ha provocat canvis en el territori, tant en l'àmbit geomorfològic com urbanístic, històric, organitzatiu i social, fins a esdevenir el fet concret del moment actual.

En el cas que en qualsevol intervenció es trobés algun tipus de material ceràmic, s'ha de recollir i separar diferenciant els materials que han sortit als diversos estrats arqueològics, i ajuden a donar una datació tant dels mateixos estrats com de les estructures al que s'hi poden trobar relacionades.

Inicialment aquest material s'ha de rentar i seguidament se li atorga una sigla depenent de cada excavació, per tal de facilitar el seu inventari i precisar al màxim la informació recollida en les respectives memòries o informes arqueològics.

De la mateixa manera s'actua en el cas de documentar altres materials com el bronze, ferro, vidre, ossos, etc....

5. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

El seguiment i corresponent control arqueològic del que és objecte aquesta memòria, es va iniciar el dia 21 de març de 2006 per a dur a terme el control de les obres segons ho requeria el projecte d'intervenció per tal d'engegar el procés de recerca preventiva necessari per a la localització i documentació de les possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, segons l'objectiu que marca la llei de Patrimoni i el Decret 78/2002.

El procés d'obertura de la rasa es va dur a terme en tres trams, dos dels quals corresponen a les dues voreres del carrer de Portal Nou, i un tercer que correspon a l'espai de circulació de vehicles cobert amb una pavimentació de llambordes UE 007.

L'inici de les obres es va dur a terme a la banda dels números 17- 21 amb l'extracció de forma mecànica de les lloses que recobrien el carrer UE 001, lloses que mesuraven 30x50cm amb una potència de 4cm. Un cop realitzada aquesta operació es va procedir a l'extracció en segon lloc de la preparació de formigó d'aquest mateix paviment UE 002. Seguidament va aparèixer un estrat d'argiles marrons UE 003 que amortitzava tota la rasa, excepte en indrets puntuals on estava reomplerta de sauló, cosa que indicava una actuació urbanística recent, amb la conseqüent instal·lació d'algun tipus de servei urbà. (Foto 1)

El buidat de la totalitat de la rasa, es va fer de forma manual, sota el control visual per part de la direcció tècnica, i l'excavació per part de la mateixa en el cas de l'aparició de restes arqueològiques conservades al subsòl, cosa que en cap moment va succeir al llarg de tota la intervenció.

En el tram de rasa que travessava el carrer i que connectava les rases efectuades a les dues voreres de carrer, es va localitzar una canalització de clavegueram de grans dimensions (fotos 5 i 6), obrat amb morter i maons. Aquesta claveguera es localitzava a 44cm de la superfície.

Aquest tram de rasa va variar en la seva amplada, essent aquest de 80cm, i la profunditat assolida va ser de 50/60cm.(Fotos 2-4 i 7)

El mateix va succeir amb el tram corresponent als números 22-26, on també es va observar la mateixa dinàmica d'actuació urbanística, constatada per la presència de diferents serveis.(Fotos 8 i 9)

Durant tot el procés de buidat de la totalitat de la rasa per part del operaris de l'empresa ESPELSA, únicament es va poder documentar la presència de nombrosos serveis urbans, tals com canalitzacions d'electricitat, clavegueram i gas, que evidenciaven la gran quantitat d'actuacions urbanístiques realitzades en aquesta zona, que dificulten la troballa d'algun tipus de resta arqueològica.

6. CONCLUSIONS

Durant l'actuació tant de la maquinària de l'empresa Fecsa/Endesa-Espelsa, com del personal de l'obra, no s'ha pogut documentar cap tipus d'estructura arqueològica, ni tant sols de material ceràmic de cap període històric, però sí la presència d'un gran nombre de serveis que travessaven en nombrosos punts la rasa efectuada i que també es trobaven presents al llarg de la mateixa, cosa que remarcava que ens trobàvem en una zona on ja s'hi havien realitzat gran quantitat d'actuacions urbanístiques com la que s'esmenta en aquesta intervenció. El procés de realització de la rasa es va dur a terme en tres trams, dos corresponents a les dues voreres del carrer, i l'espai de circulació de vehicles cobert amb una pavimentació de llambordes.

Així doncs, la zona o aquest carrer en concret, és un indret on hi ha hagut una gran quantitat d'intervencions urbanístiques, donada la presència d'aquest gran nombre de serveis públics amb diferent funcionalitat (electricitat, gas, aigua, clavegueram...), cosa que fa pensar que les poques restes que puguin quedar conservades a la zona es trobin fragmentades o resulti molt complicada la seva conservació.

7. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

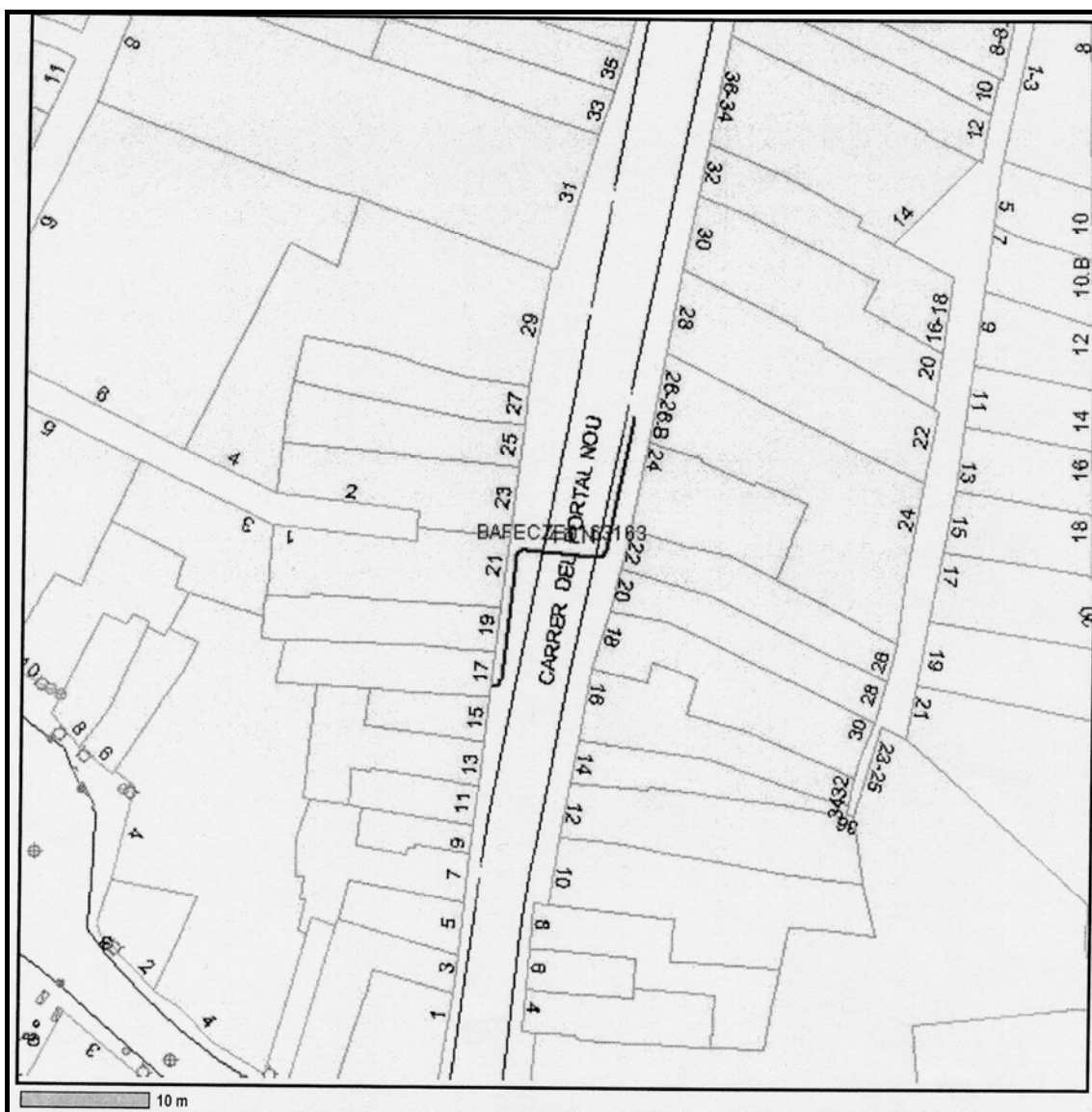


Fig.1 Plànol de situació de la rasa.

8.DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

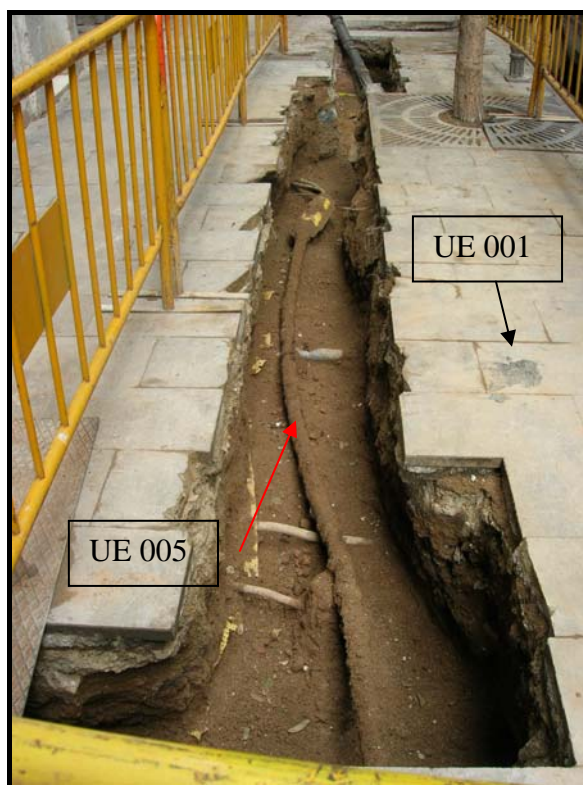


Foto 1. Tram de la rasa entre els números 19-21.



Foto 2. Tram de rasa que travessava el carrer.



Foto 3. Primer tram travesser buidat.



Foto 4. Personal de l'obra efectuant el buidat manualment.

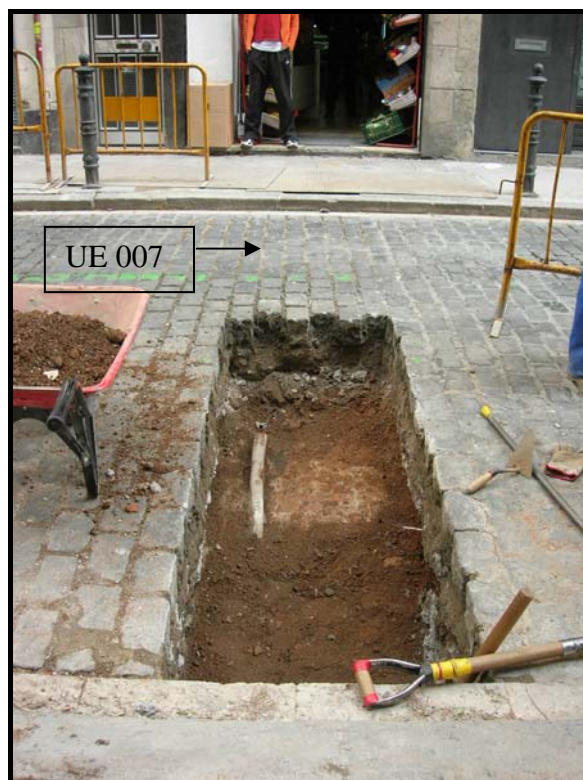


Foto 5. Primer tram travesser buidat. S'aprecia la localització d'un col·lector.

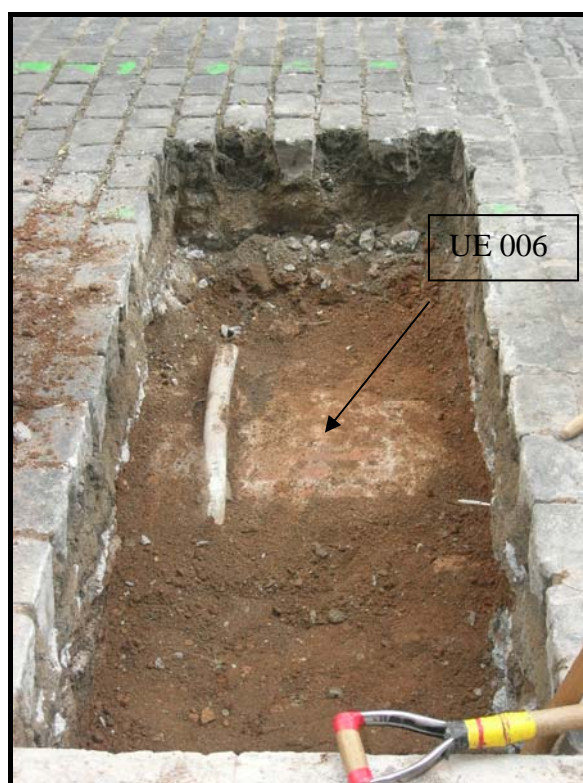


Foto 6. Detall del col·lector.



Foto 7. Tram travesser totalment buidat.



Foto 8. Tram corresponent als números 22-26B.



Foto 9. Detall dels serveis apareguts al tram corresponent als números 22-26B.

9. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE : 001	
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Paviment			
DESCRIPCIÓ :	Lloses de formigó de 30x50x4cm			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	002	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE: 002	
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ :	Preparació de formigó per al paviment de lloses UE 001, amb una potència de 17cm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	003	Es cobert per	001
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE: 003	
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Estrat			
DESCRIPCIÓ :	Argiles marrons. Potència 40/50cm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	004,006	Es cobert per	002,008
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 004
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Protecció elèctrica			
DESCRIPCIÓ :	Maons de protecció per a una canalització elèctrica.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	005	Es cobert per	003
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE: 005
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Canalització			
DESCRIPCIÓ :	Tub elèctric.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	004
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE: 006
Sector:		Codi MHCB: 047/06	Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Claveguera			
DESCRIPCIÓ :	Volta d'una canalització de clavegueram de grans dimensions, obra amb morter i maons. Amplada aproximada 80cm.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	003
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE : 007	
Sector:		Codi MHCb: 047/06		Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Paviment				
DESCRIPCIÓ :	Llambordes. Potència 14cm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	008	Es cobert per		
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Fitxa d'Unitat Estratigràfica				UE: 008	
Sector:		Codi MHCb: 047/06		Cronologia:	
DEFINICIÓ :	Preparació de paviment				
DESCRIPCIÓ :	Preparació de formigó per al paviment de llambordes UE 007, amb una potència de 14/20cm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	003	Es cobert per	007	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

10. BIBLIOGRAFIA

A. A. V. V. (1993): “Intervencions a Barcino (1982-1989): Avinguda de Francesc Cambó”, *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya: Època romana Antiquitat tardana*, Barcelona.

A. A. V. V. (1993): *Congrés d' història de Barcelona. La ciutat i el seu territori, dos mil anys d'història*. Barcelona, 20, 21, 22 d'octubre de 1993. Volum I. Ponències i Comunicacions.

A. A. V. V. (1995): *Història de Barcelona*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

-Vol.1 (1991): *Estructura urbana de la ciutat romana*.

-Vol.2 (1992): *La formació de la Barcelona medieval*.

-Vol.3 (1992): *La ciutat consolidada (segles XIV-XV)*.

-Vol.4 (1992): *Barcelona dins la Catalunya moderna (segles XVI-XVII)*.

-Vol.5 (1993): *El desplegament de la ciutat manufacturera (1714-1833)*.

-Vol.6 (1995): *La ciutat industrial (1833-1897)*.

A. A. V. V. (1997): *Els barris de Barcelona. Vol.1: Ciutat Vella i Eixample*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

A. A. V. V. (2002): *Diccionari d'arqueologia*. Termcat.

AGUELO, J. i HUERTAS, J. (2002): *Informe del treballs arqueològiques a la zona de Sta. Caterina. Agost – octubre de 2002*. Inèdit. Barcelona.

AGUELO, J.; HUERTAS, J.; PUIG, F. (2003): “El convent de Santa Caterina de Barcelona: L'aportació de l'arqueologia” a *Actes del II Congrés d'Arqueologia Medieval i moderna a Catalunya*. Sant Cugat del Vallès. Pàg: 75-86.

ALVARO, K.; PADILLA, I. (1999): *Informe preliminar dels treballs realitzats a la intervenció arqueològica dels carrers Fonollar i Jaume Giralt de Barcelona*. Inèdit. Barcelona.

ARTIGUES, P. LL.; FERNANDEZ, A. (2002): *Memòria de la intervenció arqueològica a l'antic Mercat del Born*. Arxiu del Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

BALAGUER, V. (1865): *Las calles de Barcelona*, 2 volums. Barcelona.

BALCELLS, A. (1983): *Historia contemporánea de Cataluña*. Barcelona.

CABALLÉ, F. i GONZÁLEZ, R. (1998): *El mercat i antic convent de Santa Caterina*. Barcelona. (inèdit).

CARRERAS CANDI, F. (1916): *Geografia general de Catalunya. La ciutat de Barcelona*. Barcelona.

CARRERAS CANDI, F. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya* . Vol VIII Barcelonès i Baix Llobregat.

CASADEMUNT, A. (1886): *Santa Catalina. Recopilación y ampliación de los borradores de la monografía de la iglesia y claustro del derruido convent de Padres Dominicos de Barcelona....* Barcelona.

CIRICI, A. (1975): *Barcelona pam a pam*. Barcelona.

DURAN I SANPERE, A. (1972-1975): *Barcelona i la seva història*. Barcelona.

FABRE, J.; i HUERTAS CLAVERIA, J. M. (1977): *Tots els barris de Barcelona. Vol. VII: Els polígons (2) i el Districte Cinquè*. Barcelona.

FABREGAS, M.; HUERTAS, J. (1998). *Memòria arqueològica a l'Antic Mercat del Born*. Arxiu del Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

FERRER, C. i HINOJO, E. (2003): *Informe de la intervenció arqueològica als carrers Allada-Vermell, Jaume Giralt, Pou de la Figuera i dels Metges (Barcelona)*. Desembre 2002-Abril 2003.

FLORENSE FERRER, A. (1962): "Evolución de Barcelona en la Baja Edad Media". *Cuadernos de arqueología e historia de la ciudad, III*. Barcelona.

GALERA, M.; ROCA, F.; TARRAGÓ, S. (1982): *Atlas de Barcelona*. Barcelona.

GARCIA ESPUCHE, A. (1986): *Espai i Societat a la Barcelona preindustrial*. Barcelona.

GARCIA ESPUCHE, A. (1987): *Barcelona a principis del s. XVIII. La Ciutadella i els canvis a l'estructura urbana*. Barcelona.

GARCIA ESPUCHE, A. i GUARDI I BASSOLS, M. (1993). "Estructura urbana" a *El desplegament de la ciutat manufacturera (1714 - 1833)*. Volum. 5 de *Historia de Barcelona*, Gran Enciclopedia Catalana, Barcelona, 1993.

GRANADOS, O. (1982): " El pla de Barcelona i la seva Història" a *Actes del 1 Congrés d'Història del Pla de Barcelona*. Institut Municipal d'Història. Barcelona.

HUERTAS, J. i MORER, J. (1998): *Memòria de la intervenció arqueològica al mercat de Sta. Caterina*. Desembre 1997- març 1998. Inèdita. Barcelona.

HUERTAS, J. (2000): *Memòria de la intervenció arqueològica al solar de Jaume Giralt 4-10 (Barcelona)*. Arxiu del Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

HUERTAS, J. (2000): *Memòria de la intervenció arqueològica al solar de Jaume Giralt 4-10 (Barcelona)*. Barcelona.

HURTADO, V.; MESTRE, J.; MISERACHS, T. (1998): *Atlas d'Història de Catalunya*. Barcelona.

PALET MARTÍNEZ, J.M. (1994): Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estudis i memòries d'arqueologia de Barcelona, 1. Ajuntament de Barcelona. Barcelona.

PI i ARIMON, A. (1842): *Memoria descriptiva de la antigua Iglesia y Convent de Santa Catalina de esta ciudad, derribada el 1837*, Academia de Buenas Letras de Barcelona.

PI i ARIMON, A. (1854): *Barcelona antigua y moderna*, Volum I. Barcelona.

PLADEVALL, A. (1982): "Barcelona i el Barcelonès" a *Gran geografia comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Volum 8. Obra dirigida per J. Carreras i Martí. Barcelona. Pàg.11-14.

RIBA i ARDERIU, O. (1993): "Assaig sobre la geomorfologia medieval de la ciutat vella de Barcelona" a *Actes del III Congrés d'Història de Barcelona*. Barcelona. Pàg: 171-174.

SOBREQUÉS, J. (1992): *Història de Barcelona. Vol. IV. Segles XIV-XV*. Barcelona.

SOBREQUÉS, J. (1992): *Història de Barcelona. Vol. V. Segles XVI-XVII.*
Barcelona.